

ЯІЭПЭІСЭНЫГЪЭ ИШЫХЬАТЫХ

(Икъех.)

Мыщ дэжьым анахъэу къа-
хэбгъэшын фаер Гъусэркъо
Хызыр ары. Ильес пчагъехэм
ар «Адыгеяавтодорым» ипэ-
щагъ.

Исэнхъят хэшыкышишо
зэрэфыриэм, цыфхэр зэхи-
щэнхэмкэ сэнаущыгъэ зэрэхэ-
льым иофшіэгъухэм, республи-
кэм ипащхэм осэшко фашы.
Непи ныбжыкіхэм ар
упчіэгъэу афхых.

Адыгейим игъогухэр игъекто-
тыгъэу ашынхэу зырагъежь-
гъэр 1960-рэ ильесхэм агуз-
гухэр ары, 1970-рэ ильесхэм
яублгъум ахэр нахь псынк'еу
аъзпсхихэу хыгъэ. Мы ильес-
хэм хэкум игъогухэм атет авто-
транспортным ипчагъэ хэхъо-
нэу ригъежьагъ.

Аудытэм республикэ
ыккій межмуниципальнэ мэхъа-
нэ зиэ автомобиль гъогу кило-
метрэ 1300-м ехъум, лъэмидж-
хэм, зэхэкілэхэм яшын ыккі
ягъецкіэжын епхыгъэ иофші-
хэнхэр «Адыгеяавтодорым»

зэшүехых. Мы аужырэ илье-
схэм гъогу фондым къыдыхъ-
ельтигъэ мылькур нахыбэ
зэрхъугъэм ишуагъекэ соци-
альне мэхъанэшко зиэ псөолье
пчагъэ республикэм щаъе-
псын альекъигъ. Непи а иофші-
хэм лъагъекъята.

Адыгейим игъогухэр зэтегъе-
псхихъэгъэнхэм, гъецкіэжын-
хэр яшылгъэнхэм, кіеу шы-
гъэнхэм республикэм мэхъа-
нэшко Ѣыраты, ашк'э гъехъ-
гъешүхэр зэрэшылэхэр неры-

непэ дэгъоу тшіэрэ ыккі ты-
зэригушхорэ автомобиль гъо-
гухэу «Мыекъуап — Усть-Ла-
бинск — Кореновск», «Кош-
хабл — Фэдз — Псыбай»,

льэгъу. Гъогухэм язытеткэ Урысюем ишъолыр анах дэ-
гъухэм Адыгейир сидигъу ахэт.

Федеральне гъогухэм ямы-
закъоу, республикэ ыккі му-

ниципальнэ мэхъанэ зиэхэри
гъецкіэжыгъэнхэм, гъекіэжы-
гъэнхэм, ахэм къапэуль чы-
пілэхэр зэтегъепсхихъэгъэнхэм
республикэм ипащхэр пы-

льых. АР-м псөольешынымкэ, транспортнымкэ, псөупі-ком-
мунальне ыккі гъогу хызмет-
хэмкэ и Министерствэ къы-
зэртирэмкэ, гъогухэм яшын ыккі ягъецкіэжын фытегъе-
псхихъэгъэ планыр зэрифшьу-
ашу гъецкілагъэ мэхъу.

Адыгэ Республиком и Лы-

хъашт мылькур зэрифшьу-
шэу ыгъэфедэн фае, — elo
Къумп'ыл Мурат.

Адыгейим игъогу хызмет зы-
зэхашагъэр ильес 80 хуашт. Аш
фэгъэхъыгъэ зэхахъэу Мые-
къуапэ Ѣыклоштым республикэм
ипащхэр, хыакіхэр хэлэжъэ-
штых, зимефкі хэзыгъэунэфы-

шхъэу Къумп'ыл Мурат гъо-
гухэм яшын, ягъецкіэжын
мэхъанэшко зэриээр пчагъэрэ
ипсалэ къышхигъещыгъ.

— Гъогу хызметын зэпыу
имылэу иоф ышэн, ашк'э про-
ектэу дгъэнафхэрэм апэу-

къихэрэм афэгушоштых. Ахэм
ялэпэлэсэныгъэ ишыхъатых ти-
непэрэ гъогукіхэр.

ТХЬАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтхэр Іашынэ Аслъян
тырихыгъэх.

Хэбзэгъеуцугъэр зэрагъецакІэрэм лъэплъэх

2018-рэ ильэсийн ияшэнэрэ ильэс планэ хэбзэгъеуцугъеу щылэр зэрагъецакІагъэм зыщитегуушигэхэ зэхэсыгьо Адыгэ Республика иофшіенімкіэ и Къэралыгьо инспекции джирэблагьэ зэхищагь.

Иофхъабзэм хэлэжьагъех инспекцием, УФ-м и профсоюзхэм я Федерацие и Адыгэ республикэ къутамэ, АР-м и Прокуратурэ, АР-м ихбэз гъецакІеко ыкы хэбзэухумэко кулыкъухэм ялтыклохэр, хызымтшаплэхэм ыкы организациехэм ялофышіхэр.

Иофшіенімкіэ къэралыгьо инспекторэу Дзыбэ Заремэ къызэриуагъемкіэ, федеральна хэбзэгъеуцугъэм фитыныгъеу къаритыгъэм кыпкырыкъыхээ, организациехэм япащхэр, предпринимательхъу цыфхэр зыгъэлажхэрэм алъэныкъокі иофшіенімкіэ хэбзэгъеуцугъэр зэрагъецакІерэм алъэныкъокі иофшіенімкіэ хэбзэгъеуцугъэр зэрагъецакІерэм лъэплъэх. Инспекцием фитыныгъеу илэр къызғиғэфедээз планым хэтэ ыкы хэмийтэу улъэкунхэр зэхечхэх. Инспекторхэм анахьеу аналэ зытырагъетырэ иоф зышіхэр цыфхэр хэбзэгъеуцугъэм диштэу иофшаплэм щатхыгъэмэ е хэбзэнчье ащ иоф

рагъашіэмэ, ар иофшаплэм аштэ зэхьум тэрэзэу итхыльхэр фагъэлгъеэхэмэ, лэжаплкіэр зэрэфагъянэфэхъ шыкілэр ыкы ар игъом аратымэ ары. Ащ нэмийкіэу иофшіенір щынэгъончьеу щытынным иамалхэр икью иофшаплэм языгъэгъотыхэрэм кызфагъефедэхэмэ ауплъэлху, сыда пломэ пащэ пэпчъ ар ишьэрэйл шхъалеу иофшіенімкіэ хэбзэгъеуцугъэм къышчо.

Инспекцием изэфхъаисыжхэмкіэ, мы ильэсийн ияшэнэрэ ильэс планэу иофшіенімкіэ хэбзэгъеуцугъэр зэрагъецакІерэм алъэныкъокі иофшіенімкіэ хэбзэгъеуцугъэр зэрагъецакІерэм зыгъэлажхэрэм яридическе лицэхэм ыкы унэе предпринимательхэм алъэныкъокі улъэкун 144-рэ инспекцием зэхичагь. Яофшіен фитыныгъеэхэр зэраукъуагъехэм къыххкіэу нэбгыри 156-мэ инспекцием зыкыфагъэзагь. Ялэжаплкіэ игъом ыкы икью арамытыгъеу дэо тхыль 24-рэ, хабзэр аукъу иофшаплэм кыууагъакыгъеу,

иофшіен зэээгъыныгъеу адашыгъеэр мыйтэрэзэу дэо тхыль 12 къынэкіэхъагъэх. Улъэкун иофхъабзэу зэрахъагъехэм къаклэльтиклоу иофшіенімкіэ хэбзэгъеуцугъэр гъогогу 207-рэ аукъуа гъеу къихагъэшагь.

Граждан-правовой нэшанэ зиэ зэээгъыныгъехэр иофшаклохэм шлокі имылэу адашынхэр зэхбзэгъеуцугъэм къышчо. Ау

пащхэм ашыщхэм мышкіэ хэукунонгъехэр ашыхеу бэрэ къыхэх.

Ащ нэмийкіэу иоф зыщашіэрэ чынгэхэр чынгашэмэ е фэбащэмэ, гъогум тетэу иоф зышэрэ цыфхым ишыкіэгъ щыгъыныр щыгъмэ, иофшіэгъу уахтэ къехьоу иоф рагъашэмэ, нэмийкіэхъохэр ауплъэлху. Ахэмкіэ хэукунонгъехэр зышигъе пащхэм зэкіэм администривнэ пшъэдэкіжъеу тазырхэр атыральхъе. Анахь шхъалеу инспекцием иофшіхэм алътэрэр цыфхым ылъэныкъокі хэбзэукунонгъеу ашыхэрээр дэгъэзэжъыгъэнхэр ары.

Къэралыгьо инспекторым ишащэ игуадээу Сергей Клинченкэм къызэриуагъемкіэ, инспекциер лъэныкъоу зыдэлажъехэрэм ашыщ лэжаплкіэр игъом цыфхэм аратынры, иофшаплэм шьобжхэр ашытешагъэ мыхъунхэр. Мы ильэсийн ияшэнэрэ ильэс планэ лэжаплкіэм итын фэгъэхыгъеу улъэкун 27-рэ инспекцием зэхичагь, ахэмкіэ хэукунонгъе 44-рэ къихагъэшагь. Нахыбэу лэжаплкіэр зыгъэгужьогъе иофшаплэм щылхэрэхээ зэхбзэгъеуцугъэм къышчо.

Пшъэдэкіжъеу ахыралыгъе. Ахэр: пшъэдэкіжъеу ахыралыгъе гъенэфагъэ зиэ обществэхэу «Ирбис», «ЖБИ Красногвардейская», «Покровские продукты», «ТЮС-Кубань Мост», ПАО-у «Югпромэнерго», МУП-у «Волна» зыфиохэрэр, «Адыгэ научнэ-ушэтэкло мэкумэц институтыр. Лэжаплкіэм итынкіэ мыхэм зэхэтэу сомэ миллиони 8-рэ мин 570-м ехъу къатефагь.

Мы пшъэдэкіжъеу иофшаплэм щылхэрэхээ нэбгыри 18-мэ шьобжхэр атешагъэ хуугъэ. Зы нэбгыре хэкіодагь. Предприятихэм япащхэу зипшъэрэлхэр икью зымыгъэцкіагъэхэм пшъэдэкіжъеу атыральхъагь.

Мы ильэсийн ияшэнэрэ ильэс планэу пыкыгъеи 1энатлэ зиэ, юридическе лицэ ыкы унэе предприниматель нэбгыри 123-мэ администривнэ пшъэдэкіжъеу сомэ миллиони 829-рэ хуурэ тазырьр Къэралыгьо инспекцием атыральхъагь. Тазырьр игъом къэзымытыжъыгъехэм яхтылхэр хыкумым фагъэхыгъэх.

KIAPR Фатим.

ШэпхъакІэм тетэу

«Транспорт амалхэр ыкы прицепхэр Къэралыгьо автоинспекцием зэрэшатхыхэрэм яхыгъе шапхъэхэр штэгъэнхэр, свидетельствэм ибланк зытетыгъэм къуачлэ имылэжъеу лытэгъэным фэгъэхыгъ» зыфиорэ унашьом чынтыгъум и 6-м къыштэжъэжъагъеу къуачлэ илэ хуугъэ.

Мы зэхъокыныгъэм ишуагъакіэ транспортыр учетым псынкіэу хагъеуцощт, тхылтыплэм тетэу къаратыщтыгъе тхыльхэр джы цифрэ шыкілэм тетэу атхыщых. 2019-рэ ильэсийн шаклогоу и 1-м къыштэжъэжъагъеу автомobiliykhэм шлокі имылэу электроннэ техническе паспорт-хэр (ЭПТС) апальхъаштых.

Ыпэлкіэ тхылтыплэм тетэу аратыгъе паспортынхэм къуачлэ ялэшт, ау транспортыр зиер фаемэ, фызэблахъущт. Джаш фэд, а тхылтыр къодыгъэм, зыгорэ къехъуллагъэм, къыфиратхыкъижъыт.

Электроннэ техпаспортыр бгээтильхынкіэ зэрээрыфэгъум имызакью, фэло-фэшэ зэфэшхъафхэмкіэ шуагъеу пальхъагъэр маңкэл. Автомobiliyр заводым къызыщыдагъакырэм къыштэжъэжъагъеу къырыкъуагъэр зэкіэ ащ итхэгъэшт: ОСАГО-ыкы КАСКО-м якъэбар, гъоху хуугъэ-шлагъеу зыхэфагъэхэр, зэ-

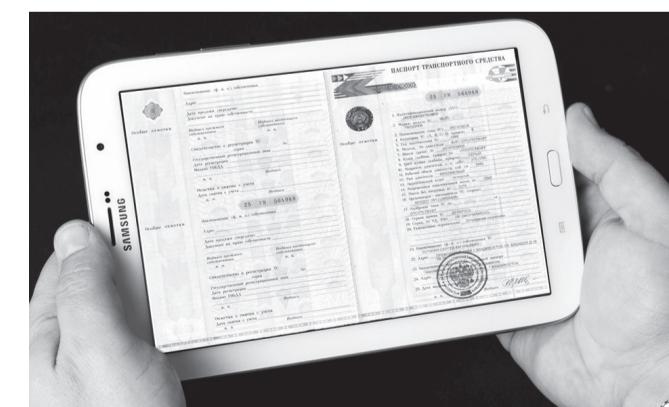
рээхэлхым зэхъокыныгъеу фашыгъэхэр, гъунапкъеу фагъеуцугъэхэр, нэмийкхэри.

Анахь шхъалеу зэхъокыныгъакіэм къыздыхыщхэм ашыщ автомobiliyр зыгорэм къыщыпшэфы зыхъукэ документ пчагъеу, зэээгъыныгъеу бгэхъязырын фэягъэхэр зэrimыщиkіэгъэжъыр. Ащ къыкырэко транспортным идигател автомилин зуемыупчыжъеу зэблэхъуун уфит зэрэхъугъэр. Ау а пкыгъор тетыгъем фэдэн фас: къэзышыгъе за водыр ыкы шапхъеу пылтыр.

ШэпхъакІэм къыхиубытэшт нэбгыритуе нахыбэм атетхэгъе автомobiliyр учетым хэбзэуцонхэр 1шлэх зэрашыгъэр. Миш фэдэ зыхъурэм, зы нэбгырэм тыратхэн алъакышт адрэхэр ащ къызэрэзэгъихэрэмкіэ ГИБДД-м лъэу тхыль къызыщатхыкіэ е нотариальнэу къызашуухъатхыкіэ.

А зэпстэум анэмийкіэу унэшьуакіэу аштагъэм къыщыхэльтигъе къэралыгьо регистрационнэ номерхэр зерягъэгъэтэйлъыщтым иланьэ фэдитлукіэ нахыбэ зэрашыгъэр. Ащ къыкырэ - водителым иавтомобиль ыщжкы зыхъукэ, пылтыгъе номерхэр къыгъэнэжъынхэр мэфи 360-рэ иланьэ (ыпэлкіэ зэрэштигъеэр мэфи 180-рэ) инспекцием щаригъэгъэтэйлъын фит. Унашьом амштээ зчээзильхъагъэхэм иланьэ лъыкъотэшт.

Хэбзэгъеуцухэм зэралтытэрэмкіэ, транспорт амалхэр тхыгъэнхэм фэгъэхыгъе унашьом зэхъокыныгъеу фашы-

хэхэр къэралыгьо фэло-фашшэхэр гъэцкіэгъэнхэм язытет нахышүу шыгъэнхэм фэлорышшэшт.

ІЭШҮҮНЭ Сусан.

ЯЗЭДЭЛЭЖЬЭНЫГҮЭ АГЬЭПҮТЭШТ

Адыгэ Республикаем хэгъэгу клоц! Йоффхэмкэ иминистрэу Владимир Алайрэ АР-м и Общественне палатэ и Тхъаматэу Устэ Русльянрэ джырэблагъэ йоффшэгъу зэлукэгъу зэдьрялагъ. Аш унашью щашыгъэм кыкэллыклоу бгүүтүми йофф зэрэзэдашшэштим епхыгъэ зэзэгыныгъэм зэдькээтхагъэх.

Зэзэгыныгъэм кыыдельтэ цыфым ифитынгъэхэр ыкчи ишхъафитынгъэм къеухумэгъэнхэм, бзэджэшшагъэхэм апэуцужыгъэним ыкчи хбзэрхьатныгъэр гъэптигъэним япхыгъэ политикэр зэгъусэхэу пхырышыгъэнир.

Аш нэмыхкэу хбзэуконоигъэр пешорыгъэшшэу щигъэзыгъэним, цыфхэм яправовой культурэ хэгъэхьогъэним ыкчи хэгъэгу клоц! куулыккуум имеханз къеэтыгъэним япхыгъэ екъолакэхэр къиххэхыгъэнхэу зэзэгыныгъэм кыышло.

Министрэу Владимир Алай кызыеруя-

гъэмкэ, АР-м и Общественне палатэ хэтых лъэныкъо зэфэшхъафхэмкэ зисэнхьат хэшшыкыши фызишхэр, опыт ин зылекшэхэр ыкчи епльыкэ гъэнэфагъэ зиэ цыф чанхэр. Ведомствэм ылашхъе ит пшьэрьхъэм язшшохынкэ советим хэтхэм яшгэшшо къызэрекштим щеч хельэп.

Устэ Русльян мы аужырэ ильэсхэм гъэхъагъэу ашыгъэхэм ыкчи тапэкэ мурадэ зыфагъэцужхъэрэм общественности иллыклохэр ашигъэгъозагъэх.

Зэзэгыныгъэм ишуагъэкэ зэдэ-

лэжъэныгъэр нахь агъэпүтэшт, хэгъэгү клоц! куулыккуумрэ гражданске обще-

ствэм институтрэ язэпхыныгыи лъагъэкотэшт.

КУУЛЫКУШІХЭМ АФЭГУШІУАГЬЭХ

Мы ильэсыр кызихъагъэм кыщыублагъэу полицием иоффышихэм куулыккур ахызэ цыфхэм яшуагъэ зэрэрагъэыгъэм ыкчи ахэм зэрафэрэзэхэм афэгъэхыгъэ тхыгъэхэр мымаклэу АР-м хэгъэгу клоц! Йоффхэмкэ и Министерствэ кылекшэхъагъэх.

АР-м хэгъэгу клоц! Йоффхэмкэ и Министерствэ епхыгъэу йоффышшээрэ Общественне советым джырэблагъэ зэхэсгыгъо илагъэм ахэм ашыщ куулыккуушшэхэр щытхъукэ кыщыхагъэшгъэх ыкчи рэзэнгъэ гүшшэхэр аралыгъ.

Зиоффшэнкэ къахэшгъэ куулыккуушшэхэм ашыщых гъонгу-патруль куулыккуум иоффышшэхэр, полицием имайорэу Күшшэкъо Муратрэ полицием истаршэ лейтенантэу Андрей Рудневымрэ. Мы куулыккуушшэхэм яшуагъэкэ къалэу Краснодар щыщ зэшхъэгъусэхэм япхорэльф цыкы суимэджшэм псынкэу нагъэсыгъ, ишынгъэкэ щынгъэ шынгъэ чыплем раашыгъ.

Джащ фэдэу Общественне советым хэтхэм ярэзэнгъэ гүшшэхэр аралыгъэх Къэралыгъ автоинспекцием икъулыккуушшэхэр, старшэ лейтенантхэу Гъомлэшк Альбекрэ Хъутыжъ Нурбийрэ. Мынхэм бзыльфыгъэ лъэрьмыхъэу сабый кызыфэхъунэу щытхъээр псынкэу сымэджшэм нагъэсыгъ, аш кыххэкэу ными сабыми яшынгъэ гъэ къагъэнэжъигъ.

Полицием истаршэ лейтенантэу Борсэ Алайрэ полицием иллейтенантэу Былымыхъэ Адамрэ язеклиякэ Общественне советым хэтхэм анаэ тырамыдзэн альэкыгъэп. Зыгъепсэфигъю уахътэм зисабый шъобжэр тещагъэ хуугъэ ны-

тыхэм инспекторхэр іэпшшэхъ афэхъугъэх.

Адыгэ Республикаем и Къэралыгъ автоинспекцием икъулыккуушшэхэр зиоффшэнкэ къахэшгъэхэм, джащ фэдэу Урысые зэнэкъокуо «Полицейский Дядя Степа-2018» зыфиорэм теклонигъэ кыщыдэзыхъгъэх Даур Тамилэрэ Датхъужъ Тамерланрэ АР-м хэгъэгу клоц! Йоффхэмкэ иминистрэу Владимир Алайрэ Общественне советым итхаматэу Хъунэго Рэшьдэрэ афэгушуагъэх ыкчи дипломхэр аратыжыгъэх.

**КИАРЭ
Фатим.**

Псауныгъ

КъяуалІэрэр бэп

Зыфаткорэр гриппыр е пэтхъу-утхъур кызызэткыгъэу 1999-рэ учреждениехэм зафэзыгъазэхэрэм япчагъ.

Роспотребнадзорым Адыгэ Республикаемкэ и Гъэйорышланлэ кызэритирэмкэ, мынхэр лъэпльэх мы зэпахыре узхэр тхъамафэм кыкылоц! кызызэткыгъэрэ зыфэдизым. Блэктыгъэ тхъамафэм 1999-рэ учреждениехэм къяолагъэп гриппыр кызызэуыгъэ, аш джыри «зыкыгъэлэгъуагъэгоп», ау пэтхъу-утхъур хуугъэу нэбгырэ 468-мэ медикхэм зафагъэзагъ. Ар икыгъэ ильэсэм мыш фэдэ иуахътэ сымаджэ хуугъагъэхэм процент 67,3%-нахь макл.

Мыекъуапэ щыпсэухэрэм ашыщэу пэтхъу-утхъур ыгъэгумэкэу блэктыгъэ тхъамафэм 1999-рэ учреждениехэм закынфэзэгъэзагъэр нэбгыри 125-рэ. Ари икыгъэ ильэсэм мыш фэдэ итхамафэ ипчагъэхэм процент 70,8%-нахь макл.

Роспотребнадзорым Адыгэ Республикаемкэ и Гъэйорышланлэ зэкэми анаэ тырагэгъадзэ, агу къегъэкыгъы гриппыр пэшүеукорэ вакцинэр зыхязыгъальхъэрээр а узым нахь щыуухумагъэ зэрэхъ

хуухэрэр, къяутэкыгъэми, нахь шэхэу зэрэкэлэйхыр, нэмыхкэ узхэри аш хамыхынымкэ ишуагъэ кызызэреклорэр. Анахайу ар зищыкагъэхэр къэлэцыкүхэр, уз гъэтэлтигъэ зиэхэр, бзыльфыгъэ лъэрьмыхъхэр, цыфхэм нахьыбэрэ ахэтхэрэр (медицинэ йоффшэнкэ, къэлээгъаджэхэр, студентхэр, фэл-фэшээ зэфшшхъафхэр зыгъэцакэхэрэр).

Гриппыр ыкчи пэтхъу-утхъур апэшүеукорэ вакцинэр Республикам зыпсэухэрэм ашыщэу нэбгырэ 19420-мэ ахалхъанэр ары зэрэрахъуагъэр. Ахэм ашыщэу 52730-рэ къэлэцыкүх. Чынбылгыум и 15-рэхъулэу вакцинэр зыхальхъагъэр нэбгырэ 86425-рэ. А пчагъэхэм щыщэу къэлэцыкүхэр зэрэхъуагъэр 23425-рэ.

Джыри зэ шъугу къэтэгъэкыгъы: шъузэпхыгъэ поликлиникэхэм зафэжкугъазэмэ, ыпкэ хэмийлтэу прививкэ кышшуфашишт.

**ЖАКІӘМЫҚЬО
Аминэт.**

ТхылъыкІехэр

Ыгъашлоу ылэжьырэ иадыгабз

Кілэеѓъеджэ Іофшіеным иветеранэу, тхаклоу Хъалыш Сэфэрбый ытхыхэрэр 1963-рэ ильесым кыщегъягъау хеутых. Тхыльхэу «Сшошь мэхъу», «Чэтэ чіэгым», кілэцыклюхэм апае усэхэр зидэт тхыльэу «Гъогумаф, пцішхо цыклур!» кыдигъекыгъэх. 1997-рэ ильесым кыщыублагъау Адыгеим итхаклохэм я Союз хэт.

Неп Сэфэрбый ныбж дахэм итыми, ыгукіе икәсэ тхэнэр ыгъетылъирэп, иадыгабзэ хахъо горэ фишымэ шоигъоу матхэ.

Усэхэр, поэмэр, шысэ цыклюхэр ыкыл расскажиту зидэт тхыль мыинеу «Тызэкъотмэ – тыльэш» ціэу зыфишыгъэр Адыгэ Республике тхыль тедзаплем магъэ кыщыдигъекыгъ. Джэпсэльэ мәкъе иныр зыхэукирэ ціэр зиэ тхыльыр «Адыгэ Республика и Къэралыгъо Быракъ» зыфиорэ усәмкэ кызыуухе:

Мамырныгъэр уицбэзэщици
Зэо мэхъаджэмэ ащаухъумэ,
Жъогъо пшыклютүр лъэпкъ тамы-
гъеу,

Зыкыныгъэ хэльэу, зы жъогъобын,
Гъекреклағъау ар пшырлын.

Тиошо къаргъо, тишиоф къашхъо,
Типсыхъо чъэрхэм, тикъушхъэ
лъягхэм,
Тичыгу гъебажъухэм, тицыф лъэ-
шхэм

Орэд къафаплоу, унаэ атетэу,
Жъы макізу къепщэрэм уегъеби-
батэ.

Мамыр щылакъем итыгъэ фабэ
О кыппэгъокы, укъигъэштэу,
Тицыф пэрьтмэ куаччэ яоты.
Насыпир хъоеу, агу къэлэти,
Адыгэ хэкум и Лъэпкъ Быракъ!

Адыгэ лъэпкъыр зыхэтыгъэ шунк-

зэфэнчъэ щылакъем ипшъэхъу зытыри-
дзи шхъафит щылакъем-псэукъем кы-
зэрэфекулагъэр кігъетхы тхаклом. Ары.
Мамырныгъэм, рэхвэтныгъэм, зэфагъэм
акуаччэ лъэши. Ар ыгукіе зэхишиу
Сэфэрбий игупшишэ ззо машохэм зыпсэ
ащызытыгъэхэм гукэ зафегъазэ, «Гъаш-
шэм шыутщыгъупшэнэп» зыфиорэ усэр
ахэм афитхыгъ.

*... Сиунэ, сичилэ, Хэгъэгум
Зэолэу зыпсэ фэзытыгъэу,
Зэкъош бэнэм щычыверэр,
Неп э уикъашхъэ сыутэу,
Уилыблэнагъ сэ слутэрэр.*

Лъыгъэчъэ заоу мэхъаджэм
Инарт лъыхъужхъэу, зы куаччэу,
Хэгъэгую къеджагъэм имарджы
Шылпкъагъэ фышуилюу шьотэдкъ.

Хъадэгъу машом шыуелыбжъэз,
Окоп псынжъым бгъэкъ шыухэль,
Гум иль закъор – ти Теклоныгъ!
Уапэ егъэхъу! Щылэп зэкакло.

Псәемыблэжь тидзэкілхэу Теклоны-
гъэшхор къэзыгъэблэгъагъэхэм, ар кы-
дээзыгъэхэм, зэкъе цыфхэм ацілакъ
тхаклом шхъащэ афешы, егъашэм
зэрэттымыгъупшэштхэр арело. Щылакъ
гупсэфыр зыгъотыгъигъэмкэ анахъ
лофышху ылъытерэр лъэпкъым ыбзэ,
ихабзэ ыуухъумеу щылэнэр ары. Мы
гупшилэхъэлэсэ, ядигъэ гупшилэхъэлэсэ
шоигъоу тхаклом слытатъэ. Нарт хъи-
шъэм щылакъу «Саусэрыко нартмэ гъа-
жъор къазерафихыгъигъэр» зыфиорэ-
ри дэт. Аш къылфэфедэнэу бэ хэлъыр:
щэлэгъэ пхэлъын, ош пшхъе закъоу
щымытэу, ош фэдэ цыфхыбэмэ уаф-
гумэлхэр уадеэнэу, лыгъэ хабзэ пхэлъы-
н, ёнин умышэнэр, аш зызкемы-
гъэулэнэр, уигухэль ехыжъагъэ
уфекъон, ашкэ шоигъоу ултылэснын.

*... Нэнэжк икушэ укъихъухъагъ,
Иорэдби угум къинағъ.
Уинэн гупсэ бзэ кыпбуильхъагъ,
Тиньдэлфыбзэу тиадыгабзэр
Пшюмокъодынэм ренэу о пыль,
Плсэ о пэтыфэ угум игъэлэ!*

Сэфэрбый итхыль кыдэхъагъ икъуа-
джэу Натыхъуае чылакъем зыкошыжы-
гъэр ильес 90-рэ зэхъум физэхилхъэ-
гъэ усэу «Сичилэ гупс» зыцэр.

*... Щыл, сичилэ гупс, рэхъатэу,
Уигъоты хэхъо зэпэйтэу,
Уиорэд лъагэу зиэтэу,
Пшэрэм насыпир хэбгъуатэу!*

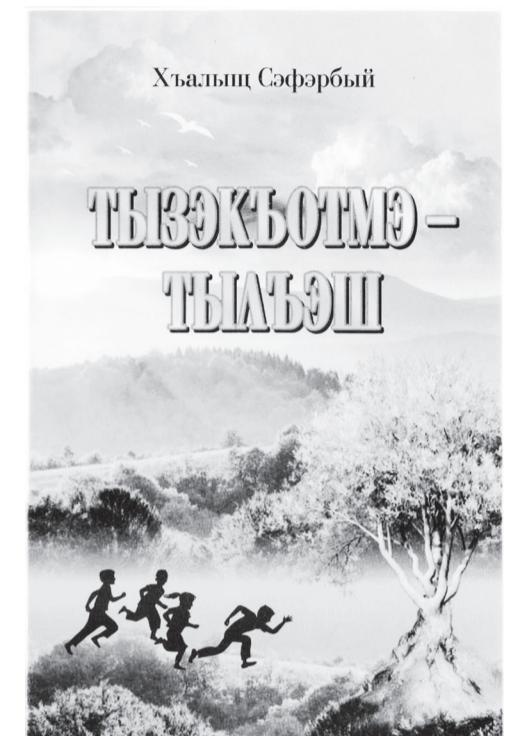
Тхыльыкъем ильесым иохтэ зэфэш-
хъафхэм афэгъэхыгъэ усэхэу «Тизы-
чыгъ», «Гъэтхапэ», «Гъатхэу тэгъольы-
жы...», «Мазэу зыхэкырэ...»,
«Бжыхъэр», «Нэкъуай», «Мэзэй»,
«Шыхъэр», «Тклюпсыжъий» зыфиорэхэр
къыдэхъагъэх. Ахэр зэкъе цыфхэмэ псе
зыпты дунаимрэ язэпхыныгъэ къэзгъэ-
тхылырэх. Лирическэ усэхэри дэбъотэ-
щых тхыльим. «Сигъашэ гугъэу сила-

Непэ Сэфэрбый
нныбж дахэм иты-
ми, ыгукіе икІэсэ тхэнэр
ыгъэтылъирэп, иадыгаб-
зэ хахъо горэ фишымэ
шоигъоу матхэ.

гъэр», «Джэнэ плъыжыр зыщыгъ нэ-
шуццэр», «Сщэшт а пшъашъэр!» зыфи-
рохэрэм цыф гузэхшэ-гугъатхъэр
къашилотагъ. Ежь Сэфэрбый изы усэ
къызэрэшчиу, лъэхъу тхаклом гущыгъ
дахэм зэрильхэй. «Бзэмый шыхъатхэр»
зыфиорэ поэмэр ныбжыкъэгъу шууль-
гъоу бэшлагъэу бжыхъэ пкэшшэтакъом
хэклидэжъгъэм фэгъэхыгъ, ауми, аш
иляхъе джыри тхаклом ыгъульчэ щэутисэ.

Хъалыш Сэфэрбый зэрэклэгъаджэр
мыгъуащэу неги кілэцыкъуэр инэп-
лэгъу итых, афэгумэхъ, зыгореуштэу
ишуагъэ аригъекыимэ шоигъу. «Пшы-
сэ-поэмэл» авторыр зэджэгъэ тхыгъэ-
хэу «Анахъ мысэр хэт?», «Амкышымрэ
пылымрэ», «Тыгъуж къэнэир ыззэгъу»,
«Аргъой шхъащихъу» зыфиорэр
тхыльим къыдэхъагъэх, ахэм ушъий
гъэнэфагъэу ахэлхэр кілэцыкъуэм
альпъээсэ, ядигъэ гупшилэхъэлэсэ
шоигъоу тхаклом слытатъэ. Нарт хъи-
шъэм щылакъу «Саусэрыко нартмэ гъа-
жъор къазерафихыгъигъэр» зыфиорэ-
ри дэт. Аш къылфэфедэнэу бэ хэлъыр:
щэлэгъэ пхэлъын, ош пшхъе закъоу
щымытэу, ош фэдэ цыфхыбэмэ уаф-
гумэлхэр уадеэнэу, лыгъэ хабзэ пхэлъы-
н, ёнин умышэнэр, аш зызкемы-
гъэулэнэр, уигухэль ехыжъагъэ
уфекъон, ашкэ шоигъоу ултылэснын.

Тхыльим рассказ цыккиту, «Егупшилэхъ,
си Дэхэзак!» ыкы «Иэгуга» зыфиорэмэ
къыдэхъагъэх. Сымыгъуащэрэм, Хъалыш Сэфэрбый мыхэмкэ апэрэу прозэм
зыфишэзагъ. Сэ анахъэу шъунаэ зы-
тешшэзгъадзэмэ шоигъоу Хъалышим
иранназэу «Иэгуга» зыфиору зээуж
пхэхъаным сабыгъо-кілэцыкъуэхъор
зыфэдагъэр лүпкъэу, узылэпищэ, нэфэ-
гъэ-шылпкъагъэ хэльэу къызышыриот-
ыкъыгъэ ары. Зэнбдэгъэу-зэгъунэгъу
кілэлэ иэтихъуиту тучаным тель иэгугаом
лъэшэу ехуапсэштигъэх, аузэ, гъучыжък
бэу птимэ ар къепщэрэм зэрэллэхъэ-
щтыр къашлагъ. Бэу, бэу къауѓий,

фащагъ тучантесым, ау... «Икъущтэп!
Джыри джащ фэдиз къэшшуугъой» къа-
риуагъ. Кілиттум яз мыш дэжым ыгу
къэкъижыгъ мэзлапчъэм, машэм лагы-
мэхэр зэрэшшэхэлхэр. Ятэ Мосэ
зеупчым, ахэр огъахэу къыриуагъ.
Къягъэх, курэжъыем из къашы, тучаным
къащагъ, ау тучантесым айхыгъэп –
«гынхэр арлыгъ, сштэнхэ спльэкъыштэп»
къариуагъ. Кілиттур нэмэз-лумызыгъ.
Къеъжъыгъэх. Зым янэ къыуки къе-
цэлэгъагъ шкэхъуяа къызэримыфыжы-
гъэмкэ, Мосэ яунекъе клохыгъэ. Ау
шкэлэхъэм къэсэжъыгъирэп гумэкъыштэп,
тэмашхъэм къэсэжъыгъирэп Мосэштэм
яунекъыб омэкъэхор къызыкъоуыкъим...

« Мо-о-о! Мо-о-о! Сыкуоз шуихатэ
сикъихъэлэдагъ... Сыкаклоэз Иэгъуапэ
слъэгъуугъэ. Сызекуалэм, Иэгъуапэм
изэкъуагъэп... И шыыпкъэри игъус.
Къэсшэжъырэп къысэхъуллагъэр аш
нэужым.

Сабыгъом имэфэ ошьуапшэу ныбджэ-
гъуу зыхэлдагъэр щыгъупшэрэп, лы-
джы хъугъэми, гъунэгъум, ильес 25-рэ
ынныбж хъугъэу апэрэ мэзэ лэжыапкъэр
къызыратым, къоджэ кілэцыкъум Иэ-
гугао афишэфын мурад зэришыгъэр
щымыэжь ныбджэгъоу Мосэ ыгъэшгүшоу
феуатэ, дэгүшчэ, мэгүгъэ аши къыды-
ригъэштагъэ, арыш, къышэфышт Иэгуга-
ор! Хъалыш Сэфэрбый итхылыкъизу
«Тызэкъотмэ – тыльэш» зыфиорэм мы
гупшилэхъэрэштхыре сатырыбэ хэт
– щэхэлэп, узедемылэу, зэдемыгъа-
штэу пфэшэн щылэн. Тхылыкъем
«Гъогу маф!» етээ ыкы тхыльеджэхэм
уасэ фашынэу тэгугъэ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Зэфэсым рагъэблэгъагъэх

**Урысые кілэцыкъу гъэ-
сэнгъэгъэ Гупчэу «Смена»**
зыфиорэр ильес псаум
зэпымыуо Йофеш. Ар
къалэу Анапэ дэт. Мы
гупчэм иччэхэр 1985-рэ
ильесым мэкъуогъум и
1-м къызэлхыгъэх
ыкыадэр кілэцыкъу
зыгъэпсэфын Иэхэу «Ар-
текым», «Орленкэм»
афэдэрэ зэлъашлагъэ.
«Сменэ» илофшэн лъэнэкъо
зэфэшхъафхэм афытегъэ-

псыхагъ: гъэсэнгъэгъэр, пред-
принимательствэр, экологиер,
джыре технологияхъэр, робо-
тотехникэр, спортыр, культурэр,
журналистикэр, бизнесыр...
Гъэсэнгъэмкээ программэр
сменэ 70-рэ фэдизим атэлтигъэ.
А егъеджэн сыхатхэм
Урысые имызакъоу, Иэхэу
къэралыгъохэми ашызэлшээрэ
специалистхэр, олимпийскэ
чемпионхэр, тхаклохэр, тарихъ-
лэжхэр, политикхэр, артистхэр
къаахагъэлажъэх.

Мы кілэцыкъу гъэсэнгъэгъэ
Гупчэм чъэпьюогъум и 2-м къы-
шегъэжъагъэу и 15-м нэс ныб-

жыкъе инспекторхэм (ЮИД)
яя 13-рэ зэфэс щыкъуагъ.
СНГ-м икъэралыгъу 8-м ыкы
Урысыем исубъект 40-мэ
яныбжыкъе 200-м ехъу къыра-
гъэблэгъяа. Адыгэ Республика
къыцэлэхъэм зэфэсэым хэлэ-
жъагъэх селуу Красногвардей-
скэм игимназиу N 1-м иеджэко нэбгыри 4. Мы ком-
андэм Урысые зэнэкъоу
«Безопасное колесо» зыфи-
орэм теклоныгъэр къышыдихъгъэ.
Тиньбжыкъе ыкы тхыльеджэхэм

ІШШЫИНЭ Сусан.

Банлоб Суперлигээр

ЛъЭПКХЭМ ЯКУЛТУРЭ ТИБАИНЫГЬ

ХъакIЭХЭМ ТАШIОГЬЭШIЭГЬОН

Урысыем щыпсэухэрэ лъЭПКХЭМ ЯКУЛТУРЭ ХЭГЬОНЫГЬЭ ЕГЬЭШIЫГЬЭНЭМ ФЭГЬЭХЫГЬЭ ЗЭХАХЬЭ ЧЫРКЫУУЛ 17 — 19-м Адыгэ Республикаем щыкIУАГЬ.

Республикэм и Къэралыгьо филармониен щызэхашэйе пчынхэзэхахэр юфтихъабзэм хэлэжьагьэхэм бэрэ шукIэ агу къэккыжыщт. Адыгейим итворческэ куп цэрылохэм къатыгьэ концертим бзэ зэфэшхъафхэмкэ ордхэр щыгузех, къэшю гъэшэхонхэр артистхэм къашыгьэх.

Адыгейим и Къэралыгьо ордьо-къэшшокло ансамблэу «Исламыем» зэлшашээрэ композиторэу Нэхэе Аслын зэригээфэгьэ произведенияхэр къыуаугъэх. ЛъЭПКХЭМ фольклорым къыхахыгьэ ордхэм композиторым тамэ арити, дунаим щыпсэурэ лъЭПКХЭМ альягьээсигьэх.

Хъокло Сусанэ, Мещбашэ Саидэ, Нэгэй Азэ, Гушашэ Светланэ, Шымырэ Казбек, нэмийкхэм ижыре лъЭПКХЭМ ордхэр агъэжынчигьэх.

«Исламыем» иоркестрэ ипшынаохэу ЛъЭЦэр Светланэ, Мышиэ Андзаур, йүпэпщынэмкэ мэкъамэхэр къезыгьээрэ Светлана Скобель, фэшхъафхэм бэрэ лэгү афытеуаугъэх. Ансамблэм икъэшшуаклохэм ялэпэлэсэнгьэх эхэшшыклоу зэрэхагьхъаугъэхэр пчыхъэзэхахьэм къышльягьэуаугъэх.

Урыс лъЭПКХЭМ Иэмэ-псымэхэмкэ оркестрэ «Русская удалым» идирижер шхъялаэу, Адыгэ Республикаем изаслуженнэ артистэу Андрей Ефименкэр япащэу орд дахэхэр зэхытагьэхыгьэх. Г. Пономаренкэм ыусыгьэу «Аш фэдэ орэд тидэ сэ къисхыщт?» зыфиорэр мэкъэ лэгэйгээкэ Анастасия Истамуловам къызыхэдээм, залым чэсхэри дэжытугъэх. В. Гусаковым иордээ «Тильэпкъаджащ фэдэр» А. Истамуловам

мэкъэ къабзэктэ кыригьэшыгь. Николай Никитиным йүпэпщынэмкэ пээрэ мэкъамэхэр къыригьэуаугъэх.

Эстрадэ купэу «Ошутенэм» адигабзэктэ тызэригьэдэуаугъэ ордэдир лъЭПКХЭМ шэн-хабзэхэм яхылгаагь, художественэ пашэр Хъэккэко Алый. Купым хэт урыс клау Юрий Конжиним адигабзэктэ ордэдир къызэриорэм, тильэпкъ къашшохэр къызэришыхэрэм тегъэгушо.

Дунаим щыццэрио ансамблэу «Налмэсым» икъашхохэм, артистхэм адигэ шыуашау ашыгым юфтихъабзэм хэлажьэхэрэг агъэгушуаугъэх. «НыбжыкIэ зэфаклор», «Адыгэ уджхэр» шэпхээ лъагэхэм адиштэхэу къэшшуаклохэм къашыгьэх. Адыгэ Республикаем изаслуженнэ артистэу Бэрзэдэж Дианэрэ артистэу Едыдж Гушаорэ «Исламыем» дахэу къагъэлъэгьуаугъэ. Дианэ адигэ саэр зэригээбэйтэрэ шыкIэм угэгушо.

Урысыем культурэмкэ и Министерствэ иллыклоу Сергей Кубирабэ, Кырым къыкыгьэ Иван Мартынюк, лъЭПКХЭМ общественэ движенихэм ахэтхэм Адыгейим искусствэр зэрэшагъэлъаплерэ тизэдгүшүэгъэхэм къашыхагьэшыгь.

— ХъакIЭХЭМ ТАШIОГЬЭШIЭГЬОН, тикультурэ иххэнонгьэхэм дунэе мэхъянэ араты, — къытиуаугъэ Адыгэ Республикаем культурэмкэ иминистрэ игуадзэу, Урысыем, Адыгейим, Ингушетием культурамкэ язаслуженнэ юфышишо Шыэуапцэкко Аминэт.

Сурэтым итхэр: «Налмэсым» мэуджыэ.

Зэхэзыщагъэр
ыкIи къыдэзыгъэкIыэр:

Адыгэ Республикаем лъЭПКХЭМ Иофхэмкэ, ИЭКИб къэралхэм ашыпсэурэ тильэпкъэгүхэм адигэяэ зэпхыныгъэхэмкэ юкIи къэбар жууѓем иамалхэмкэ и Комитет

Адрессыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэшыIэр:
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм къайхыэр А4-кIэ заджэхэр тхъапхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлтээ, шрифтыр 12-м нахь цыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхъагъэхэр редакцием зэкIегъэкIожых.

E-mail: adygoe@ mail.ru

Зыщаушыхъятыгъэр:
Урысыем Федерацием хэутын Иофхэмкэ, телерадиокъэтынхэмкэ юкIи зэллыгъэкIи амалхэмкэ и Министерствэ и Темир-Кавказ чыпIэ гъэорышапI, зэраушыхъятыгъэ номерыр

ПИ №ТУ23-00916

Зыщахаутырэр
ООО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмки
пчыагъэр
4075
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2634

Хэутынум узчи-
кээтхэнэу щыт уахтэр
Сыхатыр
18.00
Зыщахаутырэр
уахтэр
Сыхатыр
18.00

Редактор
шхъяIэр
Дэрбэ Т. И.

Редактор шхъяIэм
игуадзэр
МещлЭкко
С. А.

ПшъэдэкIыж
зыхырэ секретарыр
ЖакIэмико
А. З.

КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМРЭ ПІУНЫГЬЭМРЭ

ЧЫОПСЫР АГЬЭКЬАБЗЭ, АГЬЭДАХЭ

Тыкъэзыуцухъэрэ чыопсым икъэхүмэн, игъэдэхэн афэгъэхыгьэу «Тэ дунаир тэгъэкъабзэ» зыфиорэр юфтихъабзэм Адыгэ Республикаем гимназиер чанэу хэлэжьагь.

Тыкъэзыуцухъэрэ чыопсым икъэхүмэн, игъэдэхэн афэгъэхыгьэу «Тэ дунаир тэгъэкъабзэ» зыфиорэр юфтихъабзэм Адыгэ Республикаем гимназиер чанэу хэлэжьагь.

Пэшорыгъэшшэу ны-тихэр гимназирем къырагъэблагъэхи, кіэлэджараклохэр ягъусэхэу юфэу агъэцкIэн альякъыщтим тегушигьэх, унашшохэр рахъухагьэх. Экологиет исыхьат еджехуягь, «Сэ Адыгейим сирингражданин», «Чыгъ гээтийсхэе» зыфиорэр юфыгъохэм яхылIэгтээ зэлжкIэгъуягь, зыгъэпсэфыпIэхэр

тэгъэбэзэгъэнхэм афэгъэхыгьэзэхахэр, фэшхъафхэри ялагъэх.

— Апэрэ классхэм къащыублагъэу я 11-хэм ашеджэхэрэм анэсэу «Тэ дунаир тэгъэкъабзэ» зыфиорэр юфтихъабзэм имэхъанэ къафэтлотагь, аш шуягъэ къыхыгьэу тэлэхэти, — къытиуаугъэ республикэ гимназирем ипашэ плунгыэ юфхэмкэ игуадзэу Уджыхуя Аннэ. — КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМ АЛЬЭГҮҮРЭР, зыгъэпсэухэрэ унэхэм альяпсэхэр, щагухэр агъэкъэбзэнхэмкэ зэлжкIэгъуягь эхэхэтгэхэм нытихэр къахэлжкIягь.

КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМ АГУАГДЖЭУ ТЕМІЗЭКЬО МА-

ринэ япащэу я 8-рэ классым исхэм тэтийсхыапIэхэр, Іанэхэрэрэ псы йүпэм щагъэуцугъэх. КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМ Уджыхуя Вячеслав ИэпIэгту къафэхуягь.

— Пцэжье щешэнхэ, зыщахгэсэхийн алъэкъыщт, — къытиуаугъэ Уджыхуя Вячеслав. — КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМ АЛЬЭГҮҮРЭР, зэхахырэг псынкэу агу раубытэ.

Гимназирем ипашэу КыкIи Нуруют зэхэшэн юфхэр зэрэлхэхэйхэрэг инэпльэгту итыгь, зыщишикIягьэу ылтытээрэм кіэлэгэдэжэхэм яушшиштэгь, кіэлэджараклохэм агу къыIэтынэм пытлыгь. КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМ Людмила Кияновам исхэвчтэвэм фэгъэхыгьэ юфхэмкэ иштуагъэ къыгъэгэ-кIягь.

Гимназирем ипашэу Людмила Точисскаям, профсоюзымкэ комитетым итхаматэу ЕмтIыль Юсыф къызэрэтауягьэ, КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМ гу-

етынгьэ ахэлъыгь, къагурымыорэм къыкIеупчIэштыгъэх. Дэпкъ гъэзэтхэр къыдагьэкIыгъэх, пхъэмбгүхэм адигабзээки, урсыыбзэки атыратхагъэх дунаим игъэкъэбзэн мэхъэнэ ин илэу зэрэштийр.

Тэшшу Амин, Безрыкью Дамир, Хъоджэе Бэлэ, Гыыш Суандэ, нэмийкI КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМ нахь къахэштигъэх. Ящэнэрэ классым щеджэхэрэм щагухэр агъэкъэбзагъэх. Шэуджэн Бэлэ, Дана Тебер, Вероника Рудневам, Лиана Варданян, нэмийкхэм нытихэр ягъусэхэу япсэупIэхэр агъэкъэбзагъэх. Илья Гокжаевыр, Иван Васельчук — ахэри ны-тихэм чанэу юпIэгту афэхуягь.

Урысыем юкIорэ юфтихъабзэм Адыгэ Республикаем гимназирем илахьышу хишыхаагь. КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМ, еджэкIо цыкIухэм къытальягьэр тшогъэшIэгъоньт. Чыопсыр мафэ къэс тыукъэбзы зыхуягь, тыкъэзыуцухъэрэ дунаир нахь дахэ хууџт, жырь къэбзэшт. КІЭЛЭДЖАКЛОХЭМ кружокхэм ахэтхэр юфыгъохэм кіэшакло афэхуягь ямурад.

Сурэтым итхэр: юфтихъабзэм чанэу хэлэжкIягъэхэм ашыщхэр.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТIЫЛЬ Нурбай.

